

HELGA

BENGT OHLSSON

Helga

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Av Bengt Ohlsson har tidigare utgivits:

Dö som en man, sa jag 1984

Rida på en gris 1985

Jazz är farligt 1988

Solo 1992

Den där lilla stunden av närhet 1994

Se till mig som liten är 2000

Gregorius 2004

benke@swipnet.se 2005

Hennes mjukaste röst 2007

Syster 2009

Kolka 2010

Rekviem för John Cummings 2011

Swing 2014

Drick värmen ur min hand 2016

De dubbelt så bra 2018

Midsommarnattsdrömmar 2020

Föda åt min hämnd 2022

På andra förlag:

Ohlssons Stockholm 1993

Det måste vara något fel på mig 1996

Vägs ände 1999

Margot 2012

Min perfekta man 2019

Pengarna 2021

Mammas vidriga kompis 2022

Hoppas din farsa dör 2024

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-80508-1

COPYRIGHT © Bengt Ohlsson, 2024

OMSLAG Lotta Köhlhorn

TRYCK ScandBook, EU 2024

Jag älskar mina barn så mycket, alla tre.

Att de inte har samma far är totalt ovidkommande. Men jag funderar förstås ibland över skillnaderna mellan dem.

Själv har jag inga syskon. Det var inget jag önskade mig heller. Men ibland när jag hör mina väninnor berätta om förtroligheter som de delar med sina systrar eller bröder, eller till och med när de beklagar sig över olika trätoämnen, kan jag avundas dem för att de har någon som följt dem genom livet, någon som delat samma horisont som de, som sett föräldrarna torna upp sig som vidunder ovanför dem. Kanske hade det gjort mig gott att ha en bundsförvant, eller någon att kivas med när jag hade det långtråkigt. Men det kan jag aldrig minnas att jag hade.

Jag vet inte hur sent det är, eller hur många timmar som återstår av vår resa. När jag gläntar på sammetsgardinen ser jag hur det kompakta, blåsvarta mörkret börjar vattnas ur och blandas upp med gryningsljuset.

När vi vaknar imorgon, om jag nu någonsin lyckas somna, då kommer vår resa att vara över. Då kommer vi att vara trötta och frånvarande, packa våra väskor, vika ihop våra kläder och samla ihop våra toalettsaker.

Men ännu kan jag fundera över vår resa i lugn och ro, och jämföra den med hur jag hade hoppats att den skulle bli.

När jag låter blicken vandra över vår hytt kommer ett vemod över mig. Jag betalade dyrt för den. Första klass. Mjuka

mattor, putsade mässingsbeslag, fransar på de blommiga sängöverkasterna. En stor taklampa som sträcker ut sina armar som ekrarna i ett hjul.

Ibland slås en dörr upp i korridoren, röster och skratt från restaurangen väller ut och bryter tystnaden, eller rättare sagt det avlägsna och vilsamma mullrandet från maskinrummet.

Jag kan se framför mig hur en städerska kommer att fara runt i vår hytt med sina vippor och trasor, hon har städat hytten hundratals gånger och skulle kunna utföra sitt arbete med förbundna ögon. Snabbt och sammanbitet utplånar hon varje spår efter oss så att nästa passagerare ska tro att ingen annan har bott här förut, att ingen har gått omkring och spridit sina dofter eller hängt upp sina kläder.

På samma sätt kommer jag själv en gång att städas undan, vartenda spår av mig kommer att försvinna och alla efterföljande generationer kommer att se sig omkring i världen och tycka att den är ny, att den har blivit till just för dem.

Hoppas att det inte kommer att blåsa upp. Jag ligger på helspänn och följer båtens krängningar, försöker utröna om de blir större eller mindre, om de kommer tätare eller alltmer sällan. Men just när jag tror att det kommer att vara kav lugnt hela natten drar det kusliga suget genom båten, som om en väldig hand försöker trycka ner den mot havsbotten, och då kastar jag en orolig blick mot Signe och undrar om hon har vaknat.

Kanske låtsas hon bara sova. Det gjorde jag ofta själv som barn, när jag hade smugit in till mors och fars säng och väntade på att de skulle komma upp och lägga sig.

Signe är inget barn. Men hon bär på ett, och det har fått henne att kännas mer avlägsen än någonsin, som om jag tagit ett stort kliv mot min egen grav. Samtidigt har havandeskapet fått henne att verka mindre än förut, nästan som en liten flicka

igen, och jag har fått en ny och oväntad möjlighet att rätta till sådant som blev fel tidigare.

Jag är orolig för att sjögången kommer att göra henne irriterad. Hon ville ju inte ta båten, utan åka tåg, och jag hade svårt att förklara varför jag insisterade på båten. Till slut hasplade jag ur mig en nödlögn om att biljetterna redan var beställda och betalda, och sedan bad jag ymnigt om ursäkt för att jag inte hade rådgjort med henne först.

Men det verkade intimare att åka båt, i en egen hytt, istället för att vara omgiven av främlingar i en kupé. Jag ville att vi skulle vara utlämnade åt varandra, helt och fullt, på ett sätt som vi inte varit på mycket länge.

Då måste något hända, minns jag att jag tänkte. Då kommer vi varandra riktigt nära. Då ska hon förstå hur mycket jag håller av henne.

Men jag antar att hon genomskådade mig, att hon kände sig instängd och att det fick henne att sluta sig mer än hon brukar.

Ja, jag älskar mina barn lika mycket, ingen är mig mer kär än någon annan.

Ibland hör jag föräldrar som erkänner att något av barnen är deras »favorit«, och de låter som om det är något självklart och naturligt, ja, som om det är omöjligt att älska alla sina barn lika mycket.

När jag hör sådant blir jag förfärad. Samtidigt vet jag att jag inte hade varit lika orolig och – jag kan lika gärna erkänna det – olycklig om jag hade gjort resan med någon av pojkarna, eller med båda två för den delen. Då hade jag kunnat koppla av, låta dem sköta sig själva och inte ängslats för någonting.

Som tvillinger njuter de ibland av den uppmärksamhet de väcker, de försöker förstås att inte låtsas om det, men mig lurar de inte. I ärlighetens namn kan jag också njuta av alla blickar, i synnerhet eftersom de är så propra och välklädda och

för sig så världsvant. När blickarna sedan glider över till mig är de fulla av beundran, som om jag lyckats dubbelt upp och åstadkommit något märkvärdigt.

Signe är förstås vackrare än någon av dem, med sitt tjocka mörkbruna hår, sina rena drag och själfulla ögon, för att inte tala om hennes yppiga figur, och hennes smala midja och vita händer, med långa fingrar som nästan glittrar när hon rör dem, hennes händer är som ett par utsökta instrument, det är en njutning bara att se henne skala en apelsin.

Pojkarna ser redan ut som små grosshandlare, deras kroppsbyggnad är kompakt, de har redan börjat bli tunnhåriga och de har samma besynnerliga förkärlek för västar och skjortor och kavajer som är ett nummer för trånga.

Men deras uppenbarelsen skiljer sig från Signes som natt och dag.

Det gör mig ont att tänka på, och därför brukar jag undvika det, men natten är djup och om några timmar är resan över, vi vaggar framåt i ett tomrum, allt runt omkring oss är mörkt och outgrundligt, här kan även de smärtsammaste tankarna våga sig fram.

Med »uppenbarelse« menar jag det osynliga kraftfältet som omger varje människa, och som ger sig till känna så fort de stiger in i ett rum.

Det handlar helt enkelt om vilken sorts känsla man inger människorna man möter.

Det är omisskänneligt. Det är något som strålar ut från vårt innersta, och som kan stå i bjärt kontrast till vårt yttre. Vi kan inte dölja det, hur mycket vi än anstränger oss.

Med tanke på hennes skönhet borde Signe vara tilldragande för alla, både män och kvinnor. Ändå tycks det vara tvärtom, nästan som om folk drar sig för att tilltala henne.

Hon har något trött och förbittrat över sig. Hon tycks av-

skärmad från världen, som om inga människor intresserar henne. Hon vet redan att de kommer att göra henne antingen besviken, förargad eller uttråkad.

Jag önskar att jag kunde tala med henne om det. Men jag är rädd att det skulle låta som om jag klandrar henne. Och hur kan man klandra någon för hennes utstrålning? Den kan hon ju inte rå för.

Vi har varit på resa i nästan tre veckor. Vi har bott på ett badhotell vid den polska Östersjökusten, i en ort som heter Puck. Mor och dotter.

Jag ville att vi skulle få rå om varandra. Byta förtroenden. Upptäcka saker tillsammans. Äta nya spännande maträtter eller bara sitta och läppja på ett Moselvin, betrakta människor runt omkring oss och byta skojiga iakttagelser med dämpade röster.

Men ingenting blev som jag hade hoppats. Allt som jag sa och gjorde tycktes göra henne irriterad och besvårad. Ibland fick hon mig att tänka på en folkskygg hund som haft det svårt i livet, och som morrar om man kommer för nära. Det spelar ingen roll hur försiktigt man närmar sig, eller hur lent man tilltalar den.

Jag försökte fråga hur det stod till med henne, om hon mädde illa, eller om hon var orolig för barnet som växer i henne. En gång frågade jag till och med om hon ångrade sig, och önskade att barnet aldrig hade blivit till. Jag har själv känt så under mina havandeskap, åtminstone korta stunder, och kanske skulle det i så fall vara en lättnad för henne att höra det.

Men varje försök fick henne att börja morra igen. Jag hade kommit för nära.

Till slut fann jag ingen annan råd än att låta henne vara.

Vi satt i varsina solstolar och läste romaner. Jag hade tagit med mig Thomas Manns »Huset Buddenbrook«, som jag läst

förut och bespetsat mig på att läsa om. Signe hade med sig något av Agnes von Krusenstjerna.

Jag satt med min bok uppslagen och insåg allt oftare att jag glömt handlingen, att namnen rörde ihop sig och att ögonen pliktskyldigt rörde sig över alla beskrivningar av möbler, kläder och fasader, sedan började tankarna vandra och blicken sökte sig mot havet eller de andra badgästerna.

Jag började få för mig att vi väckte uppmärksamhet, att det fanns något ömkansvärt över oss, och därför försökte jag anlägga ett förtröstansfullt ansiktsuttryck, som om ingenting fattades mig.

Ingen annan på stranden läste romaner. En och annan herre kämpade med en tidning som flaxade i vinden. Kvinnorna satt orörliga med ansiktet mot solen. Många av badgästerna var tyskar, och i synnerhet männen var ohövliga mot servitörerna, värst blev det framåt eftermiddagen, de gläfst fram sina beställningar som om de stod på en kaserngård och gjorde sig lustiga över servitörernas bristfälliga språkkunskaper.

Medan det ljusnar på himlen börjar jag tycka riktigt synd om mig själv när jag tänker på alla mina försök att vara Signe till lags, all tankemöda och alla förhoppningar och inte minst alla pengar som jag lagt ner på vår resa, och hur lite den gav oss.

Resan var som ett sista försök att minska avståndet mellan oss innan hon försvinner in i sitt eget moderskap, för då kommer en stor del av henne att vara förlorad för alltid.

Ett frasande hörs från hennes sängkläder. Hon sätter sig upp och ser sig omkring.

– Hur är det fatt? frågar jag.

Hon ser på mig som om jag är en främling, och sedan stirrar hon in i väggen.

Jag tänder min sänglampa, sätter mig bredvid henne och lägger armen runt hennes axlar.

– Vad hände?

Hon gnider sig över ögonen med avigsidan av handen.

– Jag drömde, mumlar hon.

– Vad drömde du?

Hon famlar efter ord. Hennes hår faller i mjuka lockar över axlarna. Ena axelbandet på hennes nattlinne har halkat ner, jag gör en rörelse för att dra upp det men ångrar mig eftersom jag inte vill störa hennes tankar.

– Jag drömde om far, säger hon. Men jag kände inte igen honom. Han var ... sprucken i ansiktet. Som stora fåror. Men han låtsades inte om det. Jag hade svårt att hålla mig för skratt, tanken på att han var min far var helt, ja ...

Hon skakar på huvudet.

– Men då blev han sträng, fortsätter hon. Och jag förstod att jag skulle ... straffas för att jag inte hade känt igen honom. Han tog mig hårt i armen för att föra bort mig, och jag förstod att jag aldrig skulle komma tillbaka. Allt skulle tas ifrån mig.

Jag stryker henne över axlarna.

Sakta sjunker hon ner med huvudet mot kudden och sluter ögonen.

– Det låter hemskt, viskar jag. Men det är bra nu.

»Far.«

Där kom det alltså igen.

Det är enda gången under resan hon tilltalat mig med en röst som inte var som en stålkula. I det lilla ordet »far« sträckte hon sig mot mig i ett samförstånd, som om vi båda såg samma ansikte framför oss.

Allt har jag givit henne. I hela hennes liv har mitt enda mål och min enda strävan varit att vara så mycket mor för henne att hon aldrig skulle sakna sin far.

Till och med när jag mötte Ivar och undrade om jag kunde

älska honom fanns det ett krav som överskuggade alla andra: att han fick nöja sig med att vara ett komplement, en ställföreträdare som kunde träda in när jag själv hade förhinder. Detta ansvar fick han aldrig svika, men han fick heller inte glömma att jag var den viktigaste i hennes liv. Så hade det alltid varit för henne, och så skulle det förbli.

Han har aldrig höjt rösten mot henne. Det kan jag i och för sig inte minnas att han har gjort mot pojkarna heller, det ligger inte för honom. När de varit besvärliga har han på sin höjd suckat ett »ja ja ...« och lämnat rummet. Han har behandlat dem lika, alla tre.

Men vissa barn tycks inte nöja sig med mindre än att de får full tillgång till en. Om det finns någon minsta, enstaka händelse i ens liv som man vill behålla för sig själv, då spelar det ingen roll hur mycket man försöker gottgöra det, eller dränka dem i kärlek och uppmärksamhet. De ägnar inte en blick åt allt som man lägger för deras fötter. Istället stirrar de på den enda av alla dörrar som de inte fått öppna, och sedan släpper de den aldrig med blicken.

Regnet hänger i luften när båten närmar sig kajen. Signe vill gå ut och ställa sig vid relingen, jag öppnar munnen för att säga att det är onödigt, eftersom det dröjer innan vi får gå i land, men sedan gör jag henne till viljes. Kanske behöver hon frisk luft.

Vi krånglar oss genom korridorerna med våra väskor. Det luktar unket av tobaksrök. I några hytter sitter män och dricker grogg och pressar det sista nöjet ur sin kryssning, i de utrymda hytterna har städerskorna redan börjat riva i sängkläderna.

På väggarna i korridoren hänger fotografier med motiv från storviltjakter i fjärran länder, män med tropikhattar som rör sig runt döda elefanter, småvuxna svarta bärare som står på

behörigt avstånd till det fällda bytet, men bakom elefanten sticker deras vita mössor upp som små svampar, och det slår mig att bärarna har baxat upp elefanterna så att de ska se mer levande ut, lyft upp det väldiga huvudet för effektens skull, annars skulle elefanterna bara se ut som en grå massa på den spruckna jorden.

Signe verkar spänd, ser misstroget mot folksamlingen på kajen, håller händerna på relingen, kanske är den klibbig, hon lyfter händerna och gnuggar fingrarna.

När båten glider mot kajen och bara har ett tiotal meter kvar stirrar jag ner i vattenvirvlarna och inväntar ögonblicket när skrovet ska vidröra de tjäriga plankorna längs kajen. Det är som om jag tror att en ny tideräkning kommer att börja, när båten slår mot kajen ska Stockholm välla som en flodvåg över oss, och jag grips av en häftig längtan efter det, att vågen ska spola bort alla minnen av de gångna tre veckorna.

Knappt har jag hunnit snudda vid tanken förrän jag drabbas av skuldkänslor, som en liten flicka som oroar sig för att Gud ska ha sett hennes syndfulla tanke, och jag hoppas att han har varit alltför upptagen av annat för att ha noterat den, vilket naturligtvis också är en syndfull tanke eftersom ingenting undgår Guds ögon.

Det slamrar från luckor under oss. Väderbitna män på kajen lyfter skänklarna på sina kärror, lastbilar väntar med vidöppna gap, förarna sitter på flaket och dinglar med benen och röker och väntar på sina lådor och säckar.

En storvuxen pojke håller en gammal man i handen, pojken är klädd i en vit dräkt med korta ärmor, som en sjömanskostym. Han kisar mot båten med överläppen uppdragen över sina stora tänder. Två yngre gatpojkar slingrar sig fram i folksamlingen och petar på den vitklädde pojken, han försöker vifta bort dem men de återkommer gång på gång med sina

lortiga fingrar. Pojken ser alltmer förtvivlad ut, men när han försöker freda sig rycker den gamle mannen irriterat i hans hand.

– Ser du Allan? frågar jag.

– Nej, säger Signe, men han lovade att möta oss, så ...

Landgången fälls ut. En sugande rörelse drar genom passagerarna på däck, vi är som en trögflytande massa som börjar sippra ner mot landbacken.

Signe går före mig, repet som tjänar som ledstång buktar oroväckande långt ut när hon håller i det, jag går på hjälpenn och är beredd att när som helst gripa tag i henne.

Sedan står vi på kajen, omsvärmade av röster och skratt och lastbilarnas stickande avgaser. Allan syns inte till.

– Vi kanske ska röra oss mot gatan, säger jag.

– Nej, säger Signe, inte med de här tunga väskorna.

Till sist kommer han. Svetten blänker i pannan. Han omfamnar Signe, håller hennes händer, hälsar henne välkommen hem, kysser mig på kinden. Leendet är pressat, blicken flackar.

– Vi har en droska som väntar här borta ...

– En droska? frågar Signe. Vad har hänt med bilen?

– Den är på verkstaden. De väntar på en reservdel som blivit försenad, men ...

Det är tydligt att han inte vill tala om saken. Han tar våra väskor och sätter sig i rörelse.

– Men den är ju alldeles ny?

– Jag tror inte att det är något allvarligt ...

Han tränger sig genom folkmassan. Signe går efter med dröjande steg.

Vår droskförare är inbegripen i ett hetsigt meningsutbyte med en lastbilschaufför som blockerar vägen, och gör en uppgiven gest mot kön framför honom.

Allan öppnar bakluckan, den flyger upp så oväntat att den

slår mot hans haka, men han ler oförtrutet och lyfter in våra väskor, sedan vänder han sig avsides, stryker handen mot hakan och sneglar på fingertopparna.

När vi sitter i droskan ansätter Signe honom med frågor om bilens försäkringar och garantier, han sitter i framsätet och svarar korthugget och glättigt och försöker däremellan desperat bryta in med frågor om vår resa.

Jag vill helst gråta. Allan är så finlemmad och frökenaktig, alltid oklanderligt klädd med nya djärva sidennäsdukar som sticker upp ur bröstfickan.

Han är ett halvt huvud kortare än Signe, och jag minns hur det fick mig att haja till när jag först presenterades för honom.

Men man kan inte få allt. Jag hade glatt mig åt att hon äntligen hade träffat en man som hon fattat varaktigt tycke för, och som kunde ge henne ett barn innan det var för sent. Jag hade nästan börjat ge upp hoppet, i flera år hade jag fått höra hur den ene efter den andre blivit avspisad.

Hon brukade låta entusiastisk till en början, höll fram deras vinnande sidor, någon var en framstående arkeolog med världen som sitt arbetsfält, någon annan hade skrivit ett teaterstycke som gjort succé nere i Helsingborg, någon tredje var greve och födde upp rashästar utanför Sigtuna, och så vidare, och så vidare.

Men efter några månader var kavaljeren ute ur leken, och när jag frågade varför ryckte hon på axlarna och sa att den ene var ohyfsad och tråkig, den andre tungsint och egocentrisk och den tredje drack för mycket.

Med tiden började jag misstänka att det inte var hon som hade gett dem silkeesnöret, utan tvärtom.

En gång när vi var på teater mötte vi under pausen en lång man med yvigt hår, han stod i ett sällskap där damerna glittrade av juveler, och hans sätt att hälsa på Signe var besvärat,

rentav nedlåtande. När vi hade passerat kastade jag en blick över axeln och såg hur sällskapet bytte menande blickar, som om något pinsamt just hade inträffat.

Så hälsar man inte på någon som man varit olyckligt kär i, utan på någon som man är tacksam över att ha sluppit ifrån.

Jag berättar för Allan om polackernas sedvänja att bre stekflott på smörgåsarna, och att flottet till och med säljs på burk i butikerna. Jag berättar också om gummorna som satt vid strandpromenaden och sålde surkål som de slevade upp i bleckmuggar ur stora krukor, samtidigt som de viftade bort blåskimrande flugor med spruckna solfjädrar.

Han skrattar tacksamt, med tänder som är grådaskiga av allt piprökande, men det får mig bara att tycka ännu mer om honom.

– Vi släpper väl av mor först? frågar Signe.

– Javisst, säger Allan förvånat.

Tystnaden faller, vi bligar ut på trottoarerna där människor går framåtböjda i vinden som sliter i deras hattar och klänningar.

– Det ser ut som om sommaren har kommit av sig, säger jag.

– Ja, det kom ett hastigt omslag i morse, säger Allan.

– Har det hänt något här hemma som vi borde känna till? frågar jag. Vi har ju inte läst några tidningar. De polska begrep vi ingenting av. Ibland fick vi händerna på en tysk, men de går ju inte att lita på numera . . .

Allan berättar om en lastbil som kolliderade med en spårvagn på Linnégatan häromdagen. Spårvagnen knuffades ur sina skenor, men mirakulöst nog kom inga människor till skada och efter några timmar var trafiken igång igen.

– Chauffören kom från Småland och var inte så van vid spårvagnar, säger Allan spefullt på överdriven småländska.

Han är uppvuxen i Vetlanda. Hans föräldrar är varma lokal-

patrioter och bor vid en sjö som bär det egendomliga namnet Grumlan.

Jag undrar om det irriterade Signe att jag bröt in i hennes korsförhör om bilen och styrde över samtalet till lättsammare ämnen. Redan efter ett års äktenskap har Allan blivit alltmer undfallande, och om jag känner Signe rätt kommer det bara att öka hennes irritation.

I början gjorde han ett självsäkert och vinnande intryck. Han är ingenjör, men också intresserad av politik och humaniora. Han brukade suga på sin pipa, som han aldrig tröttnade på att pyssla med, samtidigt som han svävade ut i små föreläsningar om än det ena, än det andra. Många av hans iakttagelser lade jag på minnet och återberättade för mina väninnor, eftersom jag njöt av att säga att jag hade hört det av min »svärson«.

Jag vill så innerligt väl att deras äktenskap ska bli lyckligt.

Under resten av färden kommer ett minne över mig, och en sinnesstämning som jag inte varit i på mycket länge. En sorg och en glädje som båda är lika starka och sliter i mig åt varsitt håll, en känsla av stolthet och förödmjukelse, av obändig tillförsikt och djupaste förtvivlan, allt på samma gång.

Det fanns ingen jag kunde tala om saken med, utom Agnes förstås, hon är den enda jag aldrig haft några hemligheter för, men jag visste att inte ens hon kunde förstå mig, annat än med förnuftet och med sin aldrig sviktande omtanke om mig. Ofta räcker det långt, men just då gjorde det inte det, vilket gjorde mig ensammare än någonsin.

Jag bar på ett barn som skulle bli en dotter, och jag väckte medlidande vart jag än gick, eftersom den som alla trodde var barnets far hastigt och oväntat hade sjunkit ihop på en servering vid Jakobs kyrka. Och som död tog han större plats i mitt liv än vad han någonsin hade gjort som levande.

Jag hade förstås kunnat säga som det var: att fadern till

barnet som jag väntade var min älskare Klas Recke, som nyligen hade lämnat mig och förlovat sig med någon som kunde ge honom en gynnsammare framtid.

Genom att tala sanning hade jag då dömt mitt ofödda barn till ett liv i skam och tystnad. För all framtid hade alla sett henne som ett misstag, något som aldrig borde ha skett, den kantstötta frukten av en skändlig förbindelse, ja, kanske en av de skändligaste man kan tänka sig, för om en hustru är otrogen mot en präst är det nästan som om hon varit det i kyrkbänken.

Men min lögn släppte henne fri, den gjorde henne till någon man vill värna om, ömma för, ge en hjälpande hand. En dotter till en hastigt avliden präst, en aktad medborgare, en Guds tjänare som i hela sitt liv längtat efter ett barn, men aldrig fick hålla henne i sin famn ...

Vilken mor hade handlat annorlunda?

Och ändå ...

För varje droppe medlidande som föll i mig från min outtröttligt välvilliga omgivning blev min skuld tyngre att bära. Jag blev folkskygg, gjorde planlösa tågresor till Södertälje och Nyköping bara för att få gå på gatorna som en vanlig, havande kvinna och slippa alla lystna och skadeglada blickar.

Så kommer Signe aldrig att behöva ha det.

Ibland undrar jag om hon förstår hur lyckligt lottad hon är. Hon är gift med en man som dyrkar henne och visar ett oändligt tålmod med hennes häftiga humör och gåtfulla inbundenhet.

Men hon kan inte ta det för givet. Jag vet bara inte hur jag ska få henne att förstå det.

När jag lyfter väskan och går genom grinden hoppas jag, en aning skuldmedvetet, att huset ska vara tomt, förutom Hermine.

Modet sjunker när jag ser att rabatterna inte är rensade, och medan jag tar de sex trappstegen hinner jag nästan gripas av panik.

Hermine, tänker jag, vad har du nu ställt till med.

När jag sätter nyckeln i låset föreställer jag mig det värsta tänkbara, som så många gånger förr: att hon har gjort en underlåtelse för mycket, och att Ivar har fått nog och kört ut henne.

– Hallå? ropar jag.

Ingen svarar. Men från köket hörs ett svagt ljud, det låter som stolsben som flyttas över golvet. Jag ger mig ingen tid att hänga av mig kappan, utan skyndar genom hallen.

Där står hon vid diskbänken och kikar ut genom köksfönstret, min älskade gamla hushållerska, som alltid i sin svarta blus, rutiga kjol och sitt mörkblå förkläde.

Mitt hjärta gör ett glädjeskutt, och jag går fram emot henne med utsträckta händer.

Hon skiner upp och omfamnar mig.

– Å där är du ju, jag undrade just ...

Jag drar in doften från hennes spröda grå hår, och svetten som tränger igenom den milda lukten från hennes tvål.

– Du hörde inte när jag ropade? frågar jag.

Hon stirrar på min mun och hennes läppar formar orden som jag just yttrat, det är något hon har börjat med de senaste åren.

– Nej, jag satt just och undrade när du skulle komma, så jag hade tankarna någon annanstans. Vill du ha en kopp te?

– Gärna, säger jag, det vore ...

– Och jag bakade scones i morse, jag kan värma dem ...

– Inte behöver du göra det.

– ... det går på ett ögonblick.

Hon hör inte vad jag säger. Det tycks bli sämre för varje vecka. Varje gång Ivar eller någon annan för det på tal blir jag

spänd i hela kroppen, och skyndar mig att byta samtalsämne.

Oron för att någon ska ta Hermine ifrån mig upptar en stor del av min vakna tid. Exakt hur stor vill jag knappt ens erkänna för mig själv. Jag har inte vågat berätta det för någon, inte ens för Agnes.

För det vore så det skulle gå till: att hon togs ifrån mig. Att hon på eget bevåg skulle sluta hos oss är otänkbart. Det här är hennes hem. Hon har varit hos oss i snart trettio år. Hon har sett barnen växa upp, hon har sett Ivar och mig bli gamla och grå, även om jag försöker dölja det med vissa lätta hårfärgningsmedel.

Nej, Hermine har inget annat. Men ju äldre och lynnigare hon blir, desto mer oroar jag mig för att Ivar eller någon annan ska märka hur svårt det har blivit för henne att sköta sitt arbete, och att de ska säga att detta är ohållbart. Hur har vi kunnat låta det fortgå?

På sätt och vis skulle de ha rätt. En hushållerska som inte kan sköta sitt arbete har inget i ens hem att skaffa. Hon ska befrias från sina sysslor, sedan anställer man någon dugligare och anser att saken är ur världen.

Men Hermine är ingen sak. Våra liv har vävts samman fast vi inte tänkt på det, vi känner varandra utan och innan och det finns relationer som med tiden övergår i något annat än vad man till en början hade avsett.

En morgon i höstas hade Ivar bråttom till departementet och hade inte fått sitt kaffe, och när han gick ut i köket och hämtade det kom hon fram och ryckte koppen ur hans hand, trots att han hade hunnit fylla den, så kaffet skvätte över hans händer och kavaj. Hon hade inte ursäktat sig, utan bara sammanbitet hämtat en trasa och torkat upp, och sedan hade hon tagit fram en ny kopp, hållt upp kaffe i den och burit ut den i salongen.

Jag var inte där när det inträffade. Hade jag varit det hade

jag gjort mig ett ärende ut i köket och hämtat Ivars kaffe samtidigt som jag också hade hämtat något åt mig själv, så att det inte blev uppenbart att jag försökte dra uppmärksamheten från Hermines blunder.

Jag har ständigt ögonen på henne, är vaksam på allt som faller henne ur minnet och träder sedan omärkligt in och rättar till alla missöden.

Det har gått så långt att jag undviker att bjuda hem vänner. Förr om åren brukade jag tycka om att ordna bjudningar av olika slag, men numera är det bara Ivar som föreslår det. Oftast lyckas jag avstyra det, eller också ser jag till att vi träffar vännerna på restaurang, trots att det blir dyrt.

Detta har gjort mig ganska ensam. Men jag måste tycka att det är värt det, och att Hermine är viktigare än alla vänner i världen. Annars hade jag handlat annorlunda.

Det finns nog ingen människa som jag litat på lika förbehållslöst som Hermine. Ändå talar vi inte särskilt mycket med varandra. Vi bara finns där, sida vid sida, dag efter dag, och tycker om varandra.

Med alla andra människor i mitt liv är saker och ting mer eller mindre invecklade, men med Hermine är ingenting invecklat. Bara ordlöst, vänligt och självklart.

Jag hänger av mig kappan i hallen och går in i badrummet och tvättar händerna. Mina löddriga fingrar slingrar sig runt varandra, och det sista av resan löses upp och rinner ner i avloppet.

På hallbordet ligger några brev som kommit under resan, Ivar har lagt dem i en prydlig hög mellan ljusstakarna, jag tar med dem ut i köket och sätter mig vid bordet.

– Hur har ni haft det? frågar Hermine.

Jag sliter blicken från brevhögen.

– Jo ... ganska bra.

– Det syns inget på henne än?

Jag skrattar till.

– Svårt att säga. Jag tycker att det syns lite grann, men det kanske beror på att jag så gärna *vill* att det ska synas.

Hermine öppnar ugnsluckan, det väser från gaslågan, doften från sconesen börjar sippra ut i köket.

– Hon måste vara hemskt rädd, säger hon tankfullt.

Jag öppnar munnen för att säga att Signe framför allt är förvåntansfull, men något i Hermines tonfall får mig att hejda mig.

Hon har ju aldrig fött några barn. Jag undrar hur hon föreställer sig det. Kanske som när jag själv var liten och fick veta hur det gick till, blandningen av fasa och förundran, alla klentrogna funderingar om hur något så stort kunde tränga ut ur en så pass liten springa. Det framstod som onaturligt, trots att det måste vara det mest naturliga som finns.

– Det var en rejäl hög det där, säger Hermine och nickar mot breven.

Det mesta är likgiltigheter. Ett av breven är från Lovisa som berättar att Damgambitarna har ett extrainsatt möte imorgon, eftersom vi får besök av journalisten Ester Prage som just kommit hem från Spanien.

Jag går till väggalmanackan och skriver »DG« och klockslaget så att Ivar och Hermine ska se det, och trots att jag ser fram emot mötet börjar den vanliga oron över att lämna hemmet gnaga i mig.

I högen finns också ett tunt kuvert med en förkrypt handstil som jag inte känner igen.

Det är poststämplat »Lidingö 5« för tjugo dagar sedan, så det måste ha kommit just när jag hade avrest.

Jag sprättar upp det med brevkniven och tar ut ett pappersark som är avrivet på mitten.

Brevet är daterat samma dag som poststämpeln.

Bästa fru Berg!

Mitt namn är Hans E Wiedemann och jag handlar sedan många år med antika möbler. Nyligen kom en chiffonjé i min ägo, och när jag rengjorde den fann jag en lönnlåda som öppnades av en fjäder i klaffen. I lådan låg en större ansamling papperslappar. Det visade sig vara en dagbok som jag antar att chiffonjéns föregående ägare har skrivit. Eftersom han är avliden, och inte har några efterlevande, tog jag mig friheten att läsa den. Somliga lappar är daterade, andra inte, men jag har försökt ordna dem kronologiskt efter bästa förmåga.

Dagboken innehåller uppgifter som inte bara är upprörande och komprometterande, både för Er och andra, utan i vissa fall – om de nu stämmer – direkt kriminella.

Jag är övertygad om att dagboken är av stort intresse för Er. Till en början tänkte jag överlämna den till polisen, men av hänsyn till Er vill jag först ge Er en möjlighet att ta del av innehållet.

Jag har fått göra en del efterforskningar för att hitta Er, men Ni kan vara lugn för att jag har gått diskret till väga.

Med utmärkt högaktning

Hans E Wiedemann

Friggavägen 4

Lidingö

Jag läser igenom brevet en gång till, och sedan ytterligare en. För varje gång läser jag allt långsammare, som om jag hoppas att innehållet ska förändras, att jag missuppfattade något under den förra genomläsningen.

Orden »komprometterande«, »kriminella« och »polisen« lyser som eldskrift.

– Men hur är det?

Hermine lägger en hand på min axel och ser bekymrat på mig.